

**Sochařské sympozium
L' Arche Villa Vallila
Červený Újezd
15. — 27. 8. 2022**

Úvodní slovo Kateřina Dlabová

Když vcházíte do komunitního domu Villa Vallila, míjíte dva velké reliéfy sochaře Františka Bílka. Vytvořil je na zakázku první majitelky domu paní Heinschel von Heinegg. Náznaky plastik: „Jak čas pádí“ a „Jak čas vrývá vrásky“ už sto dvacet let vybízejí k reflexi. Právě obě Bílkovy plastiky mne jednoho dne inspirovaly k nápadu pozvat sochaře, kteří by byli ochotni přijet a vytvořit, podobně jako Bílek, díla, spojená s tématem času. A protože jsem ve Ville Vallile už nějaký ten pátek, dobře vím, že nejdůležitější jsou v tomto domě lidé, jejich životy, vztahy, jejich čas. Vybrala jsem větu Emmanuela Lévinase, jehož filosofie je postavena na vztahu jedince k druhému:

„Mít vědomí znamená právě mít čas.“

Jsem přesvědčena, že ona nenahraditelnost okamžiku neboli přítomnosti je jakýmsi dotykem něčeho mimo čas. A to se stalo zadáním k sochařským dílům, jejichž proces vzniku jsme mohli pozorovat a obdivovat celých dvanáct dní v zahradě Villy Vallily ke konci léta 2022.

Každého ze sochařů jsem poprosila o medailonek a krátký rozhovor, ptali se i David Augustýn a Roman Holman. Portréty nakreslil Tomáš Čejka →

Adéla Bernhardová — Koloběh

Studovala jsem na pražské AVU ve figurálním ateliéru Jana Hendrycha. Absolvovala v ateliéru Vojtěcha Míči. Figurální vyjádření a především práce s živým modelem je pro mě zásadní. Jako výzvu vnímám propojování skutečného a neviditelného světa.

— Adélo, mám sochařinu spojenou s velkejma chlapama, jak zvládá tak subtilní holka sochat celej den?

AB: Jsem sice drobná, ale když jsme ve škole tahali deset pytlů sádry na zádech, tak to šlo.

— S jakou jsi přijela představou?

AB: Ráda bych se inspirovala starověkou stélou. Chtěla bych na ní zachytit čas od zrození až po smrt. Zatím ale nevím, jak bude vypadat finální verze. Začínám dítětem nahoře, pak budou nějaký ostatky a mezitím... To nechávám na tom kameni....

— Řekni mě, laikovi, až uděláš hrubej nárys postav, třeba toho dítěte, jak se to pak zjemňuje? Jakým náradím?

AB: Začnu vybrušovat. Záleží na tom, jak si s tím budu chtít pohrát. Mám vrtáky a špičáky na ty nejhrubší práce, pak nějaký dvojzuby, a pak třeba ty nejjemnější věci jako peperlička. Poťukáváš takovou mřížkou a dokážeš kámen úplně vyhladit, až je matnej. No... Pak jsou tam různý leštící kotouče, dá se jít úplně do jemna, co ten pískovec dovolí.

— Už jsi někdy pracovala s tak velkým kamenem?

AB: Když jsem byla v Portu na stáži, tak jsem se těšila, že se

tam naučím s nějakým tvrdším kamenem, takže jsem sochu dělala do mramoru. Líbil se mi růžovej mramor, jenže jsem nevěděla, že je tak strašně tvrděj. Sekala jsem do toho velkou hlavu...

— Mramory jsou, co do tvrdosti, různý?

AB: No.

— Aha.

AB: Ale já nejsem přes kámen nějaká šajba.

— Podařilo se ti v Portu něco udělat?

AB: Zjistila jsem, že hlavou vede krystalický jádro. V pásu oka byly tak tvrdý krystaly, že i když jsi do nich bouchala špičákem, tak ti upadávaly zrníčka jako cukr. Takže, když jsem si myslela, že se nejvíc naučím, tak jsem se potýkala s tímhletím. Pak mi nezbejvalo, než pracovat s flexou, rozbruskou. Prostě jsem dělala jen s kotoučem. Teď bych si ráda užila jemnou práci, takže dělám s nejjemnějšíma dlátečkama.

— Dvanáct dní je docela málo času, stihneš to?

AB: Nečekala jsem, že první den udělám něco kloudného, protože se stěhoval kámen. Michal ho otáčel na zadní straně, pak se to tahalo ještěrkou, aby se dal nastojato. Doufám, že to zvládnou. Udělám nějakou tu část detailně a pak budu kompozici doplňovat v hrubší formě.

— Ty jsi teď na mateřský?

AB: Na rodičáku.

— Až děti začnou chodit do školy, chceš se vrátit k sochařině nebo budeš hledat nějaký jiný příležitosti? Máš vůbec možnost při dětech pracovat?

AB: Zatím to nejde. Mozek matky je nejspíš najetej na základní: nakrmit, obstarat. Domluvily jsme se ségrou, že si od září budeme vzájemně jednou týdně hlídat děti, protože ona je taky architektka a sochařka. Čekala nás i nějaká sochařská

soutěž, jenže ségra bourala. Takže to už vypadalo, že se nadechnu a začnu zase makat, ale zase se to rozplynulo. Teď doufám, když se zas vracíme do Skryšova, že si půjčím Matoušův ateliér. Takový velký stan. Fakt mi to chybí.

— Stejská se ti po tom?

AB: Hodně.

— Máš ráda figurální motivy nebo spíše nějakou abstrakci?

AB: Jsem zatížená na figuru. Nejvíc mě baví práce s modelem, když mně nějaký člověk zaujme, má charisma, modelovala jsem třeba Matoušovu Terezu. Potřebuju být v extázi, vnímat jak to z člověka srší a snažit se ho vystihnout... Nejčastěji pracuji s hlinou.

— A kde se tyhle věci pak vypalují?

AB: To je modelářská hlína a pak se odlejš. Ty to namodeluješ, a pak to zformuješ a leje se to většinou do sádry, nebo do betonu. Sádra je nejpohodlnější a nejlevnější. Někdo to ještě v sádře opracovává, a pak se dá udělat forma na cokoliv, třeba na bronz. Na to jsem ale zatím nikdy neměla prostředky.

— Takovej hloupej dotaz. Co dá škola sochaři do budoucna?

AB: No to je častej dotaz a záležit, co si odtamtud chceš odnést. Můžou tam chodit čtyři lidi na stejnou školu a každé z toho má něco jinýho. Jsou lidi, kteří chodili z ateliéru do ateliéru, vnímali protiklady, rozšiřovali si obzory, ale já jsem tam šla kvůli tomu, že jsem chtěla modely. Já jsem věděla, že každé den tam přijdu, stojí tam modelka nebo model a já vím, že tam čtyři hodiny budu dělat podle živýho modela. Zaplatit model není jen tak.

— Kde končí sochy, které se vytvořily v tý škole?

AB: Někdo si to dává na zahradu, takže má plnou zahradu nahejch figur, některý studentský práce z prváku a z druháku mi taky leží někde na půdě. To nepovažuju za žádný umění. Na tom se člověk učí. Jo a někdy tam přijdou lidi od filmu,

potřebujou nějaký rekvizity, co se tam válí, třeba na balkoně, kde leží na sobě tak dvacet figur, není to kam dát, tak to prostě je.

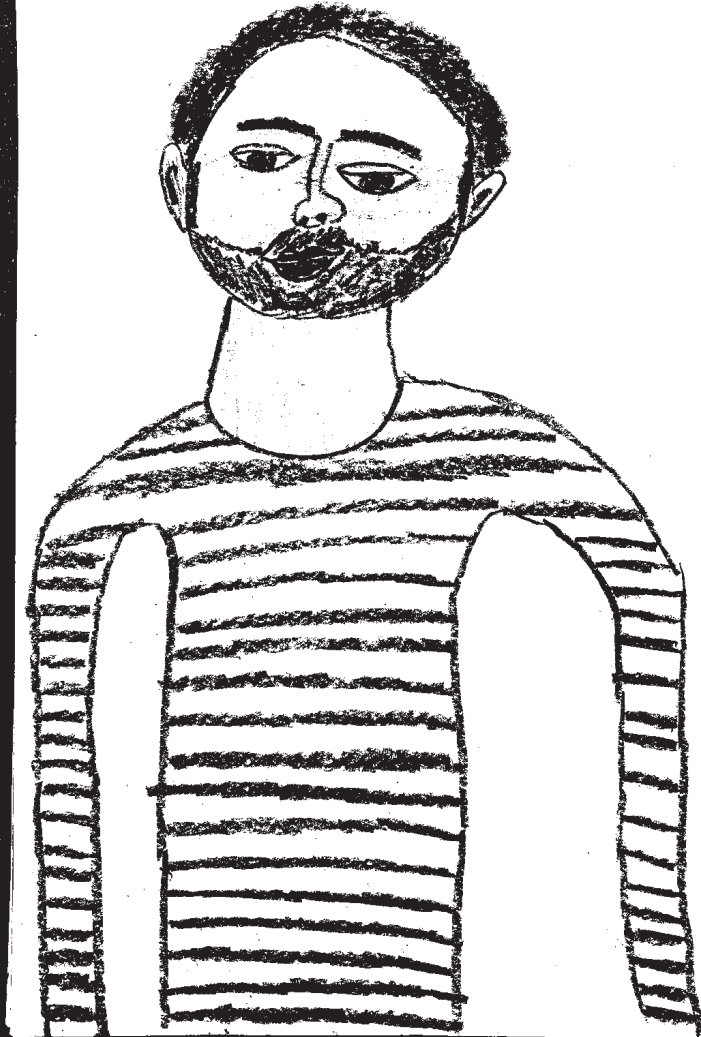
— Myslíš si, že aby se sochař dneska uživil, musí mít nějakou partu svých stálých zákazníků nebo nějakou reklamu, dobrou reklamu mezi mecenáši. Jak to dneska dělají ženy sochařky?

AB: Je to těžký. Hodně lidí skončí u restaurování, protože se restauruje pořád, takže sochař je pak vlastně umělecký zedník. Dělá třeba fasády. Vyšší liga opravuje sochy. Pro ženskou s dětma je těžký udělat si čas. Taky hraje roli, jestli máš svůj ateliér, jestli máš prostor. Co znám ženy, co sochaří, tak maj většinou manžela, kterej je zabezpečí a ony se prostě věnujou jenom tomuhle. A užívaj si. Některý lidi v tom opravdu umí chodit, opravdu prodávaj, Buď měli štěstí, že si jich někdo všiml, že je objevil nějaký kurátor a že vystavují a pak jsou i takoví, a ve škole nemuseli bejt zrovna nejšikovnější, co někomu vlezou do prdele a vědí, kam se navést, aby si jich někdo všiml...

— Máš nějaký sny?

AB: Ráda bych pokračovala v tom, co jsem dělala na diplomku. A to byl člověk propojenej s architekturou. Když v dnešní době děláte figuru, vnímá se to kontroverzně, jako přežitek, prehistorie... Proč to vlastně dělat?

Ochtěla bych dělat figuru a propojit ji s abstrakcí. Láká mne zabývat se zhmotněním něčeho, co není vidět.

Jakub Tlučoř

— Kyvadlo

Mám radost z práce a jelikož pracuji stále, tak jsem tu moc rád. Vážím si poctivých řemesel a lidí, kteří je vykonávají. Živím se restaurováním těch památných činů, soch a domů. Vyrosl jsem v Krkonoších, tak mám přírodu v těle a tam to asi všechno začalo. Jsem manžel nejlepší ženy Evy a otec nejlepší dcery They, které miluji.

● ● ● ● ● ● ● ●

JT: Asi tě zajímá, kdo jsem a co si myslím?

— No, můžeš o sobě něco říct takhle rovnou na mikrofon.

Kdo jsi?

JT: No, já jsem takovej já, dlouho jsem se hledal...

A teďka už jsem velkej, už jsem se našel. A vím co dělám.

— Jsi z umělecký rodiny?

JT: Částečně z muzikantský. A částečně malířský z mamičiny strany. Hlavně jsem z rodiny řemeslníků. To považuju za nejdůležitější. Můj děda byl kovář, můj praděda byl nástrojář, měl v Rudný dílnu. Jmenoval se Josef Hřebík. To bylo z mamičiny strany a z tatínkovy strany byl děda kameník a lamač žuly v lomu. Takovýhle těžký práce měli. A ctili řemesla.

— A ty jsi k tomu nějak přičichl díky tomu, že jsi k nim jezdil na prázdniny? Jak to bylo?

JT: No... Já jsem o nich hodně slýchal. Nikdy jsem je moc nepoznal. K dědovi... To byl mojí mámy tatínek, velkej harmonikář a muzikant. Tam jsem jezdil na prázdniny a ten mě s tou muzikou hodně obšťastňoval. Protože mi furt hrál a jezdili jsme na různý harmonikářský setkání. Vyhrávali po hospodách.

TC

— Dělal jsi něco před sochařinou?

JT: Právě že ne. Já pocházím z Krkonoš. Tam lidi jako umělci moc netvoří, protože mají spoustu práce. Aby zabezpečili svůj život. Já jsem úplně z hřebenu z Volský boudy Koprovky pár kilometrů od Sněžky. Ale máma mě vždycky upíchlá do nějakých kroužků. Vždycky jsem si totiž něco kreslil nebo vystříhoval. A taky se mě chtěla zbavit. Takže jsem chodil do skauta, do hudebky a na kresbu. A hlavně na keramiku, ta byla pro mě stěžejní.

— Byl ještě někdo kromě těch rodičů a prarodičů, kdo tě totálně nakop k tomu, co teď děláš?

JT: Asi jenom slovně můj děda, ten harmonikář.

— A ty jsi pak šel na AVU?

JT: Až na konci, až na konci celé cesty. To bylo vyústění. Děda, kterej dělal celej život nepříjemnou práci — jezdil s mašinou a nakládal uhlí a přitom miloval přírodu a byl harmonikář, mi říkal: Jakube, hlavně dělej, co tě baví, protože já jsem chtěl být celý život myslivcem a polesným, chtěl jsem mít hájovnu a bydlet v přírodě a nemoh jsem. Hrozně toho lituju. Takže, jestli si můžeš vybrat... A to mi řekl zrovna, když jsem se rozhodoval, kam půjdu dál po základní škole. Tak jsem se rozhodl jít na keramiku. Teď se živím restaurováním kulturních památek. Restaurováním soch zapsaných do seznamu kulturního dědictví. Restauruju fasády, kostely, štuky. Ale hlavně máme sochy, to je moje devíza.

— A máš ty sochy i v dlouhodobé správě?

JT: Většinou je to tak, že když nějakou sochu restauruju, tak se o ní do konce života, starám. Snažím se ji udržovat. A i těm investorům a majitelům památek doporučuju, aby se oni sami ozvali, když bude třeba hodně zarostlá mechem nebo nějak ohrožená nebo poškozená... Takže vlastně jo.

— Co za covidu? Řemeslníci měli asi dost práce? Takže vlastně asi ani nestrádali. Nebo to u tebe bylo jinak?

JT: Já jsem se nakonec odřízl od médií. Všude se o tom mluvilo a to mi na tom vadilo nejvíc. Všechno tím bylo zahlcený. Covid jsem prodělal až teď a během pandemie jsem měl víc klidu na práci.

— Co tady na sympóziu děláš?

JT: Dělán kyvadlo, symbol rytmického pohybu a času zároveň... Je to takovej nápad a docela velké plán, je s tím hodně práce.

— Co říkáš na to, že se tu potkává komunita sochařů a komunita těch lidí, co žijou ve Ville?

JT: Možná hlavně to, že my umělci, asi to můžeme říct všichni, co jsme se tady sešli a jsme i kamarádi, tady potkáváme lidi, kteří vnímají ten svět kolem sebe trochu jinak než ostatní lidi a my vlastně taky.

— Myslíš, že to je pojítka?

JT: Určitě. Inspirují mě. Oni mají jinou životní zkušenost. Vnímají realitu a čas jinak. Všechny nás to zajímá.

— Mě se na Ville líbí ten pomalejší rytmus života. Jaro, léto, podzim, zima, všechny ty rituály a zvyklosti, přináší to jistotu. Čas tu plyne o hodně pomaleji než někde jinde. Okolní svět by se tím mohl inspirovat. Jak plyne tvůj čas?

JT: Já ten čas mám rozdělený úplně jinak než ostatní. Já mám sezónu, kdy se primárně restauruje venku. Takže letní období mám hodně nahuštěný a přes zimu na svoje věci a chtěl bych odpočívat. Většinou se mi to ale nedaří, protože jsem čínorodý člověk, který chce ráno vstávat a něco dělat. A jít spát unavený z nějaký činnosti. S dobrým pocitem, že jsem zase něco posunul dál. Prostě jsem tak neúnnavnej, až si ze mě dělaj srandu. Pořád se pouštím do nějakých projektů a moc toho času na odpočívání nemám, i když bych možná měl.

— Jako myslíš duševně odpočívat?

JT: Oboje, mám to spojený. Když odpočívám fyzicky, tak odpočívám i duševně.

Josefína Jonášová & Štěpán Jílek

— Čas ležet, čas běžet

Narodila jsem se v Praze, vyrůstala jsem na samotě u Třeboně. Pak se mé cesty ubíraly opět k metropoli, ale kdykoliv se mi poštěstilo, podnikala jsem výpady do neznáma (do zahraničí). Mám ráda život a výtvarná tvorba je pro mne vlastně oslavou života. Absolvovala jsem na AVU ateliér sochařský. Momentálně jsem resident vysočanského studia Prám a mou ruku i nohu zdobí šrám.

— Josefíno vítej ve Ville. Konečně jsi dorazila.
JJ: Děkuju. Děkuju za přivítání, jsem tady ráda.

— Právě jsem přemýšlela nad tím, jak zahájit tenhle rozhovor a nedáť mi to, abych se nezeptala, proč došlo k tomu pozdnímu příjezdu?

JJ: Tenhle měsíc, srpen, mám takový sebelikvidační. Zranila jsem se, ale už se to docela zahojilo. Měla jsem držkopád, zřítily se mi štafle, když jsem malovala murál, zeď jednoho domu v Praze. Dělal jsem zakázku podle vlastního návrhu.

— V jaký části Prahy?
JJ: Praha osm, Kobylisy.

— V Kobylisích, někde u metra?
JJ: Jojo u metra, jak jezdí tramvaje. Jak je katastrální úřad.

— To se těším, my tam jezdíme za babičkou. Dostala jsi to ze známosti?

JJ: Jojo. Malba pro menší politickou stranu, která bude doufám na vzestupu.

— Prozradíš mi, pro jakou politickou stranu?

JJ: Osmička žije, ráda jí udělám reklamu. Budou komunální volby a na Praze osm je to dlouhodobě napjatý, začarovaný, furt se tam řeší nějaký hrůzy.

— Ještě jsem slyšela o dalším kurioznějším úrazu. Vůbec nechápu, o co šlo, něco se žralokem? Nejdřív jsem si myslela, že se vracíš od moře.

JJ: S tímhle úrazem jsem nebyla na ambulanci, ale kdybych tam skončila, tak by mne asi poslali rovnou na psychiatrii.

— Co se stalo?

JJ: Já si s sebou občas vozím takové bizarní věci, talismany a zrovna nedávno jsem dostala od jednoho kamaráda na večírku žraločí čelist.

— Nebyl to František Skála?

JJ: Ne, byl to kamarád Jakuba Nepraše a já jsem s tím chtěla něco fotit. Vzala jsem si to na jeden puťák, spala jsem venku a když ráno začlo pršet, tak jsem se rychle pakovala, čelist jsem měla přivázanou u batohu a když jsem si ho nahazovala na záda, tak jsem rukou projela skrz tou čelistí. Dost to škráblo, ta rána byla úplně rozšklebená. To je jak pilka na železo.

— Když už jsi sem přijela, máš v hlavě nějaký ten nápad?

JJ: Já jsem přijela trochu nepřipravená. Teda, poslouchala jsem přednášku Ivany Noble. Ta se mi moc líbila. Takže ne úplně připravená.... Dělala jsem si nějaký výpisky, ale já většinou tíhnu k humornému řešení nebo jak to říct.

Takže dneska jsem si tady črtala pod stromy a koukala jsem na ten kus štru vylomenýho z lomu, a viděla jsem v něm spíš nějakýho tvora a nakonec jsem uviděla tuleně. Jsem trochu posedlá tuleněma. Taky mě k tomu napadlo, jak jsem přemýšlela o čase, že časem budou všichni tuleni. Jak trochu odlehčit... Zkrátka měla to být pozitivní vize, že pak už třeba nebudou takový rozbroje.

— Romane, co si o tom myslíš? Chtěl bys být tuleněm?

RH: Chvilku tuleněm, a chvilku žralokem.

— A čím se liší tuleň od mrože?

JJ: No spíš od lachtana. Od mrože, tím že má kly, to jde poznat dobře. Ale lachtan a tuleň si jsou docela podobný, akorát maj nějak jinak zadní ploutev, jeden může trochu víc chodit, a druhý se tak popošourává. A tuleň je ten popošourávací.

— Jestli to není nějaká narážka, že se tady my ve Ville taky nějak popošouráváme.

JJ: Né, tak to bych k tomu nevztahovala. Ale dobře se tu tak... vegetí. Jde z toho tady pohoda.

— Právě říkal Viktor, že mu to tady přijde pěkně chráněný, že se tu cejtí tak chráněnej, že vypíná všechny mobily a zakázky a otravující zákazníky, co ty?

JJ: Já jsem to bohužel nevypla... Ale taky se tady cejtím hodně dobře, úplně odtržená od kalupu ve městě. Furt se tu něco děje, ale je tu příjemná atmoska.

— Myslíš, že tě to ještě nějak ovlivní v tom, co uděláš? Chápu že takovej tuleň si umí udělat pohodu, ale nevím, na Českou Sibir umístit tuleně... Romčo máš nějaký dotaz?

RH: Mám dva. Proč ses vydala na dráhu sochařství?

JJ: Jo, no tak to vznikalo postupně, ale práce s hmotou mě vždycky fascinovala a bavila. Ale původně jsem dělala grafiku. A to sochařství: řekla jsem si, že zkusím štěstí a přihlásila jsem se na AVU do sochařského ateliéru, protože tam zrovna působil, mně sympatickej člověk Jaroslav Róna, no a nějak to vyšlo. A jsem ráda, že můžu pracovat s objemnějšíma věcmi, je fascinující stvořit něco, co najednou existuje. Zároveň je to trochu zodpovědnost, protože když už tu něco zabírá místo, tak by to mělo mít něco do sebe. Takže to tak různě zvažuju, svoje výstupy a nápady. K tuleňovi... Původně jsem tam spíš chtěla něco zašifrovat. Nebo udělat nějaký tvar se symbolem,

něco spíš jednoduchýho nebo geometrickýho. Nějaký tvarosloví.

RH: Myslíš, že by tě bavilo takhle pracovat v chráněném bydlení? Kdyby ti tohle nevyšlo?

JJ: Zajímavá otázka.

RH: Když vidíš, jak s náma asistenti pracují?

JJ: No... Asi by mne bavilo čas od času vést nějaký workshop, ale asi se necejtím kompetentní, já jsem takovej extrovertní introvert. Nebo nevím, to si tak protiřečím. Když jsem ve společnosti, tak si to užiju. Ale občas jsem ráda sama.

— Máš ateliér?

JJ: Mám.

— A do toho ateliéru se občas zašiješ a můžeš si užívat, že jsi v tu chvíli introvert.

JJ: Jo, přesně. Někdy si tam pustím nějakou hudbu, jindy je tam úplně ticho. Ale mám to ráda... neřešit okolí. Ne, že by mne okolí nezajímalo.

— To musíš občas čekat na tu chvilku, kdy tě to úplně sebere?

JJ: Je dobrý chytit tu vášeň, bez ní to moc nejde dělat. I ten proces je takový vzrušující. Nápad musí člověka chytnout a zažehnat jiskru. Jako znamení pro tvůrce.

— Máš někdy období, kdy tě nic nebaví? Že se ti opravdu nechce do ateliéru?

JJ: No, někdy jsem trochu líná, mám trochu problém s morálkou denního harmonogramu, jako vstát a hned začít pracovat. Takže někdy se mi ten den tak trochu rozkutálí nebo rozvleče, že začnu pracovat až odpoledne. Tak se pak do toho dostanu, ale zase půlka dne přijde vniveč.

— Někdo pak říká, že má deprese prošlého času.

JJ: Nemůžu říct, že bych z toho měla depresi, ale poloviční výčitky jo, někdy. Říkám si, že mám svobodný povolání, že to nemá každé, že jinej dře a musí dělat to, co ho nebaví a já

mám tohle privilegium. A někdy to tak trošku nevyužiju, ale někdy si zas říkám, když se do toho dostanu, že to nejde dělat tak dlouho... No, prostě nějak si to omluvím!

— Děláš věci ráda pro druhý, aby je to oslovilo, nebo to děláš tak, abys z toho ty sama měla radost?

JJ: Snažím se oboustranně, že mě to fascinuje a zároveň, že to bude fascinovat ty ostatní, nebo že je to nějak zaujme, nebo že to třeba budou zkoumat.

— Co očekáváš od tohohle pidi sympozia v Červeném Újezdě?

JJ: Už to, že můžu poznat tady to krásný místo, je pro mě dar a trošku i taková prázdninová euforie. A zároveň tu něco společně vytváříme, to mám nejradši, když je mi někde dobře, a zároveň něco vzniká. A očekávám, že tu prožijem hezký dny, že se vzájemně obohatíme.

Matouš Vepřek — Čas stavět a čas bořit

Studoval jsem na AVU v ateliéru sochařství Jaroslava Róny a ateliéru Jitky Svobodové. Tvorba je pro mě radostná, ale i náročná cesta za poznáním sebe, druhých a světa, ale hlavně Boha, který nás všechny přesahuje. Je to cesta svobody a skutečnosti, kterou rád objevuji pod nánosy vjemů, pocitů, emocí a životních zkušeností.

— Matouši, baví tě sympozium?

MV: Jo, strašně mě to tady baví.

— A co tě nejvíc baví dneska ve čtvrtek. Čtvrtý den?

MV: No... Dneska mě bavilo, že jsme se šli vykoupat.

— Cítíš únavu?

MV: Jo, tak bavilo mě i pracovat, ale byl jsem unavenej, byl jsem takovej zpomalenější, cítil jsem že jsem tý práci nedal tolik, kolik jsem chtěl. Doufám že to zítra bude lepší.

— A není to tím vedrem?

MV: JÓ, no asi jo.

— Máš pocit, že se nějak doplňujete? V tom, že jste tady vedle sebe a občas si konzultujete ty věci?

MV: Pro mě je to strašně důležitý. Někdo to tak nevnímá, ale mě povzbuzuje, když můžu s druhýma sdílet myšlenky. To všechno, co se jim honí hlavou. Sdílet ty věci společně.

— A jak se to potom dělá, že když jsi zrovna v ateliéru sám, máš někdy pocit, že bys chtěl při tvorbě společnost?

MV: Možná jo. Ale já to mám rozdělený. Tohle je pro mě radost a když jsem sám v ateliéru, tak mám rád zase samotu. Někdy mám pocit, že bych potřeboval někoho, s kým to můžu sdílet. A nějaký porozumění. Ale mám rád oboje. Mám rád i to sdílení i tu absolutní osamocenost a vlastně i ty pocity.

— Na čem jsi dělal naposled? Dělal jsi něco s kamenem?

MV: Naposled jsem dělal v ateliéru. Ťukal jsem si do pískovce nějaký tvary, abych se trochu připravil. A dělal jsem diamanty nebo něco takovýho.

— Čím se momentálně živiš?

MV: Jé, to je složitý. Teď jsem se živil tím, že jsem dělal pro Kubu, který přijede. On je restaurátor, tak jsem mu s tím pomáhal. Spíš to byly práce na jeho domě. A tady Viktor, můj kamarád, s tím jsem zase dělal nějaký jurty. Živím se kdečím. Ale ne uměním. To vůbec. Nemám vůbec vloh na to, prodat svoje věci. To mi nejde.

— A co člověk k tomu potřebuje? Někakou povahu, přátele, nějakou síť lidí, která o tobě ví?

MV: Asi se umět pohybovat mezi lidma, mít kontakty, ale já ani nevím, jestli po tom úplně toužím. Člověk by to chtěl tak částečně, aby měl ten klid. To je takovej sen, že si člověk vydělá volným uměním. To by bylo nádherný,

— Když vytvoříš nějaký svoje dílo, jak se s ním loučíš? Když má odejít z ateliéru jako takový tvoje dítě, jak ho propouštíš?

MV: Tys to řekla, že je to jako dítě. Já to opravdu vnímám jako dítě. Je to pro mě hrozně těžký... jako taková část mne, která se najednou ode mě odtrhne. Já to hrozně prožívám... Mám skoro deprese nebo úzkosti a pak na to zapomenu. Nebo si na to zvyknu. Ale pořád to tam někde vzadu v hlavě mám. A občas mám tendenci se na to jít podívat. Znovu to vidět...

— Co očekáváš od tady toho svého díla, taky se ti budu bude těžko propouštět?

MV: Zvláštní je, že tady to tak necítím. Jako kdybych to dítě dával do dobrých rukou. Připadá mi, jako bych to nechával v rodině. Je příjemný tady být a nechat to tu. A je to blízko, už se sem budu chtít vracet i kvůli něčemu jinýmu, než, že jsem tu něco vytvořil. Je hezký poznat takovýhle lidi. A co se tady děje, je fajn.

— Připadá mi, jako kdyby to prostředí do sebe vstřebávalo všechno dobrý, co sem lidi za těch dvacet let přinášeli. A mám ten pocit čím dál tím intenzivnější. Asi je to tím, že už jsem tu dost dlouho. Ale nějak se mi to na sebe tak hezky vrství a všechno se to tak nějak hezky dotváří....

MV: No... Je tu láskyplný prostředí.

— Jako třeba tvoje máma. Ta sem taky jezdila? Jako jedna z prvních, co tu zaváděli s velkým nadšením terapeutickou dílnu.

MV: Jo, to ona to brala s nadšením.

— A řekneš nám něco k tvému vznikajícímu dílu? Čeho jsi se držel? Přednášek Ivany Noble? Nebo si to téma času probral hodně zešíroka?

MV: Je to možná taková souhra, že se ve mně něco odehrává a ta přednáška to tak doplnila. Ne, že bych vypíchl jednu Lévinasovu myšlenku nebo nějaké souhrn myšlenek. Vlastně nemám pocit, že je to přímo reakce na přednášku. Víc mě možná ovlivnilo, co jsem zažil v lomu. Jak jsem tam vybíral ty kameny a tvary. Ten lom to byla krásná chvíle. Ten lom samotnej. Byl pro mě úžasný, jako kdybych se ocitl úplně v nějakým jiným světě. Takhle dlouho jsem v lomu čas opravdu nikdy nestrávil. Bylo to, jako kdybych se přesunul do starověku. Nedávno mi to seplo a napadlo mě udělat věc, která působí prastaře, a zároveň působí do přítomnosti. To, co dneska obdivujeme, všechny ty památky a ruiny v Egyptě a Řecku, musí být úžasný vidět to, ale jsou to vlastně zbořeníště. To nejsou nový postavený chrámy. A lidi to obdivují a z určitého, důvodu se na jezdějí dívat. A něco

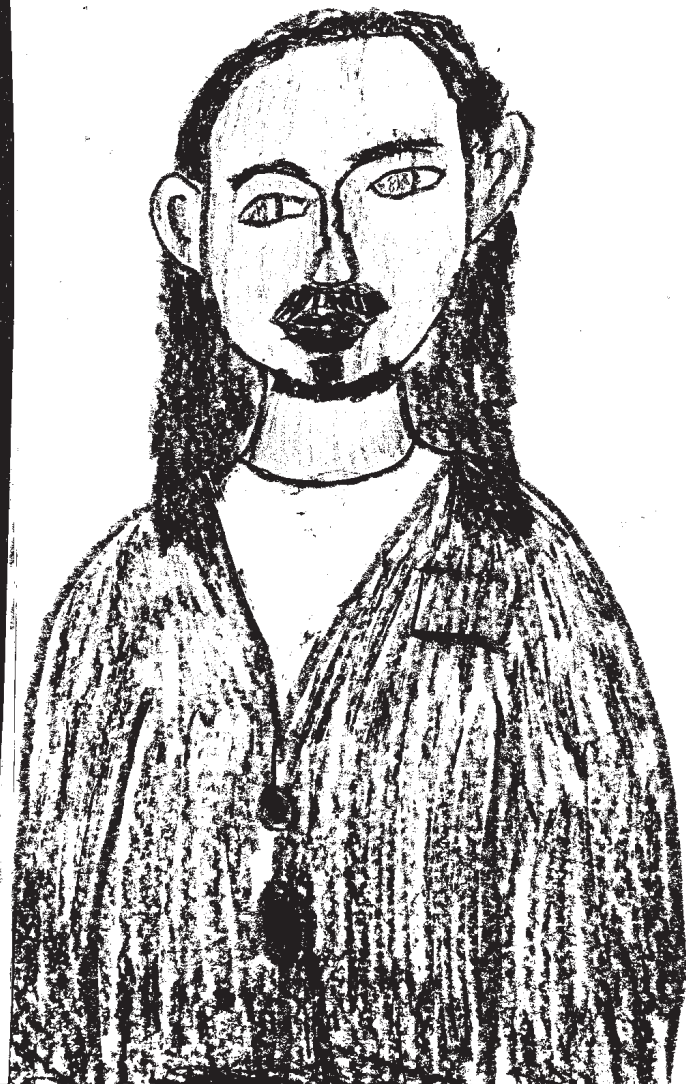
u toho prožívají. Tak jsem chtěl asi nějaký takovýhle dojem vytvořit. O pomíjivosti času. Že člověk něco postaví a pak se to zase zničí. Ale něco nad tím ještě furt dál je.

— Už jsi to nějak pojmenoval?

MV: No... Já jsem si pak četl něco v Bibli a narazil jsem tam na něco o čase: je čas kameny sbírat, čas kameny rozhazovat, je čas stavět, čas bořit, čas objímat... A zdálo se mi, že se to v tom všechno nějak střetlo...

— Chceš říct, že na vernisáži to rozbiješ?

MV: Ne to ne. Tak ono už to vlastně bude rozbítý.... Má to působit jako rozbítý, je to vlastně obsažený v tom verši, že někdy se děje to a někdy se děje zase něco jinýho. Děje se i ta destrukce a děje se tvorba té věci. A důležitý je Bůh, který má všechno ve svých rukou. A že se k němu nějak člověk upíná, to je pro mě to nejdůležitější. Nevím, myslím si, že to tak na lidi možná ani nebude působit. Já to tak prostě cítil a chtěl bych, aby to tak cítili i ti druzí, ale to už já neovlivním.

Michal Bernard

— Prolínání

Narodil se jako rozevírací nůž. Od malička vše rozebíral, ale nedokázal vrátit zpět. Byl velice plachý, uši měl jako plachty. Nevěděl, že je sochař, ale pak se to stalo, on se dostal na kamenosochařství na střední a taky na AVU k Cajtovi, ale ten šel do důchodu, tak šel taky.

— Michale, minule jsme se bavili o tom, jak jsi se dostal k tomu sochařství a mám pocit, že jsi mi říkal, že tvoji rodiče nejsou umělci a jak k tomu tedy došlo v tvém případě?

MB: Nemáme rodinnou tradici a když jsem se rozhodoval, kam jít na střední, tak jsem věděl, že starší sestra kamaráda, který se mnou chodil do třídy, chodila na uměleckou školu v Českém Krumlově. A tak jsem se dozvěděl o tom, že něco existuje. Vždycky jsem rád kreslil a myslel jsem si, že se budu hlásit na malbu, tak jsem se hlásil na malbu, ale zjistil jsem při přijímacích zkouškách, že používám barvy jako hmotu a že mi docela šlo modelování plastik. Takže mi nabídli, jestli bych spíš nechtěl na kamenictví. Říkali, že se vyjadřuju líp v soše nebo v tom hnětení než v malbě. Byl tam úkol vymodelovat z hlíny kopii plastový lebký, a to se mi docela dařilo... Já jsem používal barvy pastózně, trochu jsem s nima modeloval. Nevěděl jsem, o co v sochařství vlastně jde, to jsem vůbec nevěděl. Nevěděl jsem, že mám cit pro hmotu a materiál.

— A když člověk dělá sochu, tak ten proces je mnohem delší než malovat běžný obraz? Přece jenom ten kámen je mnohem tvrdší a těžší materiál. Tobě to takhle vyhovuje, ta pomalost nebo jak to je?

MB: No, asi záleží i na přístupu jednotlivých lidí... A určitě, trvá to dýl, materiál klade větší odpor, a je to špinavý, práší se a je to trošku dřina... I shánět materiály a nástroje jako jsou

paličky, dláto a špičák je zdoluhavější.

— A kde se vlastně tyhle nástroje pořizují, v železářství nebo na to jsou specifické obchody?

MB: Jsou obchody, který mají kamenický nářadí. Lidí, co se zabývají opracováním kamene není málo, kamenictví jsou po celé České republice, špičák a dláto se koupí v každém obchodě, v každém městě.

— Když se srovnáš, třeba s támhle s Viktorem nebo Matoušem, jaký máš styl práce?

MB: Možná jsem trochu jemnější, ale obouchávám materiál stejně jako oni. To, co mám jiný, je ten modýlek.

— A ty máš model většinou nakreslený na papíře nebo to máš vymodelovaný nebo to máš v hlavě?

MB: Mám ho v modýlku. Mám nějakou představu, co jsem měl přenést do modýlku a mám to vedle a to mě ukotvuje. Ne, že bych se tu představu pokoušel převést z modýlku do kamene úplně přesně, Já si v modelíně trošku ujasním kam co vede, ty hrany a šířky, a pak v kameni úplně netápu. Nejsem jako slepec ve tmě, zhruba se držím nějaký rámce, který jsem si předtím stanovil. Není to reprodukce, moje práce je volnější, nedržím se striktně jenom modelu, ale širšího rámce. Mám to už někde v sobě pod kůží, ten tvar, který jsem zvolil je něco, co se mi objevuje v mysli. Vlastně je to moje celoživotní téma, že se zabývám obměňováním jednoho tvaru, a pokaždý z toho vlastně vznikne něco trošku jinýho, ačkoliv to vypadá, že dělám pořád to samý. Jako kdyby to byla kopyta.

— Kopyto znamená v tý představě přesně co?

MB: Jako když má švec kopyto a na to kopyto dává kůži.

— Je to takový pomyslný výklad toho, co vytváříš ne?

MB: No, jako kdyby vnitřní pnutí, který se snažím zpracovat, jako verš nebo něco aktuálního. Když jsi mě oslovila s tím, jestli bych tady něco neudělal, tak jsem přemýšlel, co by to mohlo být. A pak v tom lomu mi bylo jasné, že nemůžu jen tak plout

a začal jsem si představovat to, co chci dělat a podle toho jsem začal vybírat ten kámen, aby se to do té mý představy nějak vešlo, aby se to všechno propojilo a spojilo. Dává mi to nějaký smysl, chci co nejvíc využít prostor, abych jenom tak netápal ve tmě. Taky abych měl i klid, protože je pravda, kdo má děti, je pro něj trochu náročnější věnovat se nějaký své práci a zároveň obstarávání dětí a vydělávání peněz.

— PM: Chci se ještě na něco zeptat. Kde ses naučil sochy?

MB: Na střední škole, která byla v Českém Krumlově. Moje první práce bylo také sympozium. Člověk dostane možnost opracovat nějaký velký kámen, který by si sám třeba nikdy nemohl dovolit a ještě navíc si tam může udělat, co chce.

— Kolik let už to děláš?

PM: Ani nevím.

— V čem ukotvuješ svůj život?

MB: Můj život je velká záhada a pro mě velké tajemství. Jako je život asi pro všechny tajemství. Nemám pocit, že by někdo mohl vědět, co to je, kam to směřuje, kdo to vymyslel. Prostě člověk se snaží žít, jak nejlépe dovede. A podle nějakých základů, jak ho vychovali rodiče a třeba i podle toho, co se mu v životě dostane. Když pak má vlastní děti, přemýšlí, jak ho vychovali vlastní rodiče, jestli to bylo dobré nebo ne a snaží se být lepší, a nějak se zdokonalovat, a být lepším člověkem.

— Michale, děkuji za rozhovor.

Tereza Svatošová

— Lévitás

Grafička, kreslířka, sochařka. Absolvovala ateliér kresby u Jitky Svobodové. Vedle kresby, grafiky, učitelské praxe a všeho svého umění je spokojenou matkou a manželkou. Podílí se na stavbě a realizaci jurt a testuje nástroje svého muže...

— Terezo, jak to máš s péčí o děti a sochařstvím? Máš na to čas?

TS: Prostupuje se to, dřív jsem moc čas neměla a teď ho mám víc. Mám nejmladší sedmiletou Josefínu, takže se toho času najde víc a víc.

— Máš nějaký teď zakázky? Jaká byla tvoje poslední?

TS: Mám. Moje poslední zakázka byla, že jsem kreslila obraz patera Pia pro jednu spřátelenou rodinu z naší fary a oni to dávali svému tátovi jako dárek k narozeninám, takové velké překvapení, protože on ho rád. A ještě se to tak hezky sešlo, že má narozeniny o prázdninách. Chvilku předtím jezdili po Itálii, po místech, kde ten pater Pius působil a vyvrcholením byl ten dárek. To byla kresba na plátně.

— Jaké velikosti?

TS: Sto na sedmdesát. To bylo nádherné. My jsme se z toho těšili, jak bude překvapení, a opravdu byl. On mi pak volal, že je nadšený. A to je na tom ještě nádhernější.

— Kreslila jsi ho s těmi stigmaty? Nebo s bílými rukavicemi?

TS: Ne ne, kreslila jsem ho podle fotografie, kterou měl založenou v nějakém notýsku. Prostě nějaká fotka z novin, ona to možná nebyla ani fotografie. Možná nějaký akvarel. Ještě

špatně okopírovaný. Byla tam jedna ruka, ale tak neviditelná, těžko se to popisuje.

— Pojdme k sochám. V týhle sochařské oblasti jsi něco dělala? V nedávný době?

TS. Dělala jsem návrh do soutěže, do Opavy na epitaf Petra Bezruče. Tělo jeho hrobu, soutěž jsem vyhrála a tak jsem to zrealizovala.

— Jak se dostaneš k zakázkám?

TS: To nevím. Spíš máme kamarády, člověk přichází na to, že nakonec má kamaráda mechanika, kamaráda zedníka, kamaráda nějakýho stavaře, a ten si třeba objedná sochu. A my jsme asi nepronikli do žádné umělecké skupiny nebo komunity nebo mezi lidi, který se pohybují kolem nějaké galerie. To se nám nějak nepovedlo. My si prostě děláme přátele a z těch přátel má někdo kamaráda, který něco chce. Tak se to tak vyvrbí.

— Tvůj návrh mi přijde takovej nejvíc realistickéj, dvě nohy. Jedna opatrně našlapuje. Jak jsi to vlastně pojala?

TS: Měla jsem velikou spoustu nápadů, ale neměla jsem vůbec čas se tomu věnovat a tak jsem to furt nechávala otevřené. Přijela jsem s něčím, co mi vířilo v hlavě a byla tam veliká touha dělat něco figurálního. To mě oslovuje daleko víc, než se zaobírat nějakou prostorovou abstrakcí. Já má vždýcky ráda, když to vychází z nějakého konkrétního základu, když třeba vidím kus papíru, ze kterého pak udělám abstraktní tvar, který vůbec nevypadá jako kus papíru a ten základ je pro mě v tom kusu papíru. A tak jsem nějak potřebovala postupovat...

— Nenapadlo tě to při pohledu na Davida, který když jde, tak chodí opatrně, po špičkách.

TS: To je strašně vtípné, že se na tohle ptáš, protože tam je spousta věcí, které se otevírají, když už tu věc děláš. A ona tě sama nějak vede, furt nad ní přemejšlíš. Vyšla jsem z toho, že jsem chtěla udělat nějaký krůček v čase, jako když jde člověk

bosky a musí se soustředit na každý ten okamžik. No a ten kámen je úzký a vlastně na to není vhodný. Čím dál víc to dělám, tím víc ten krok zkouším a ono to vlastně fyzicky nejde ani udělat, to co já tam sekám. A když já to zkusím fyzicky udělat, tak já mi připadá, že jsem v poloze, ve který tu David chodí celou dobu. Tak mě to tak nahrává, že se to samo potkává. Opravdu... opravdu.

— Davide, chceš se na něco zeptat?

DA: Jak to dlouho trvá.

TS: Jako ta moje socha? Máme na to omezený čas. Je to tak, že budu sekat po celou tu dobu, co tu jsem. Je dobrý, když má člověk omezený čas, kdybych nevěděla, kdy skončit, tak se pak těžko ta věc prohlašuje za hotovou. Dlouho to trvá, ještě třeba tři měsíce a pak bych se na to jezdila koukat.

— Vy máte s Viktorem tři děti a už máte u nějakých dětí pocit, že půjdou výtvarnou cestou?

TS: Jojo. Vašek je hodně technický. Ten nás udivuje, protože to je obor, ve kterém se moc nepohybujem, ale zároveň pak přijde s nápadem, který je nádherný. Už od malička dělá s tavnou pistolí, se špejlema a Vašek dělá prostorové objekty. My jsme si říkali, že snad budem své děti vykrádat. To jsou tak skvělé nápady, kdyby se udělaly ve velkém. Edík, ten moc nekreslí, ale když něco nakreslí, tak je to takový zvláštní a dá tomu název. To je taky obor, ve kterém se moc nepohybují, že bych uměla něco vytvořit a tím názvem tomu dala celou tu vtípnost. A Josefinka, ta nejmladší, je bezesporu velmi talentovaná, to bude určitě malířka.

— A ty jsi měla možnost učit?

TS: Já učím teď čtvrtý rok v akademii třetího věku, učím seniory, kteří měli zájem se tomu začít věnovat. Mám tři skupiny a vytvořili jsme spolu party, takže to je... Já už

vlastně ani nevím jestli učím, my se tam scházíme a prostě tvoříme, navzájem se ovlivňujeme i vystavujeme. A pak učím děti v Montessori škole.

— A v jakém místě, v Opavě?

TS: Montessori škola je hned vedle naší vesnice, ve Lhotě u Opavy a pak učím v Ostravě. Což je fajn, protože já jsem vždycky byla Opavačka, do Ostravy jsem moc nejezdila, ale když jsme se vrátili po celých studiích do Opavy s Viktorem, tak mě ta Opava zklamala. Bylo to najednou maloměsto.

— A v Ostravě je toho víc?

TS: Ostravu teď objevuju, víc tam jezdím a je to zajímavé. Nacházím v ní to, co jsem dřív neviděla. Dokážu si teď představit, že někdo je Ostravák a chce tam bydlet, i když se to zdá nevábné, ale dokážu si to představit, že to někdo specifickým způsobem začne mít rád.

— Mě ten industriální prostor, kterej tam nacházím na Ostravsku, strašně fascinuje. Všechny ty potrubí a různý závit, a to železo, jak je skloubený do sebe, to je neskutečná věc.

TS: No, to je ohromně inspirativní věc a nejkrásnější mi přijdou ty místa, kde to právě, oni už to na nějakých místech kultivují, zpřístupňují to lidem.

— Třeba Vítkovice...

TS: No, to právě už trochu ztrácí, ta industriálnost tam je, ale je to taková městská vydlážděná cestička. Já tam moc nechodím pěšky, stává se mi, že tam jezdím autem. Ale často schválně jedu někam a nevím, jestli jsem odbočila správně, jezdím bez navigace, jezdím podle cedulí, často se ztratím a už jsem se tam ztratila na místech, které mě opravdu fascinovaly. Hlavně ten prostor nádraží, nebo ta cesta je najednou lesík, nádraží, úplně industriální sýpky, nevím, co to mohlo být. A pak rybníček, kde rybář chytá ryby. Úplně nepochopitelný kombinace.

— Davide, máš ještě nějakou otázku?

DA: Jestli jsi byla v zoologický v Ostravě?

TS: Ale to je dobrá otázka Davide. Byla jsem tam jednou, ještě když jsem dělala střední školu. Jinak ne. Vůbec mě to neláká.

— Ještě poslední otázka. Jak se ti pracuje v tomhle kolektivu?

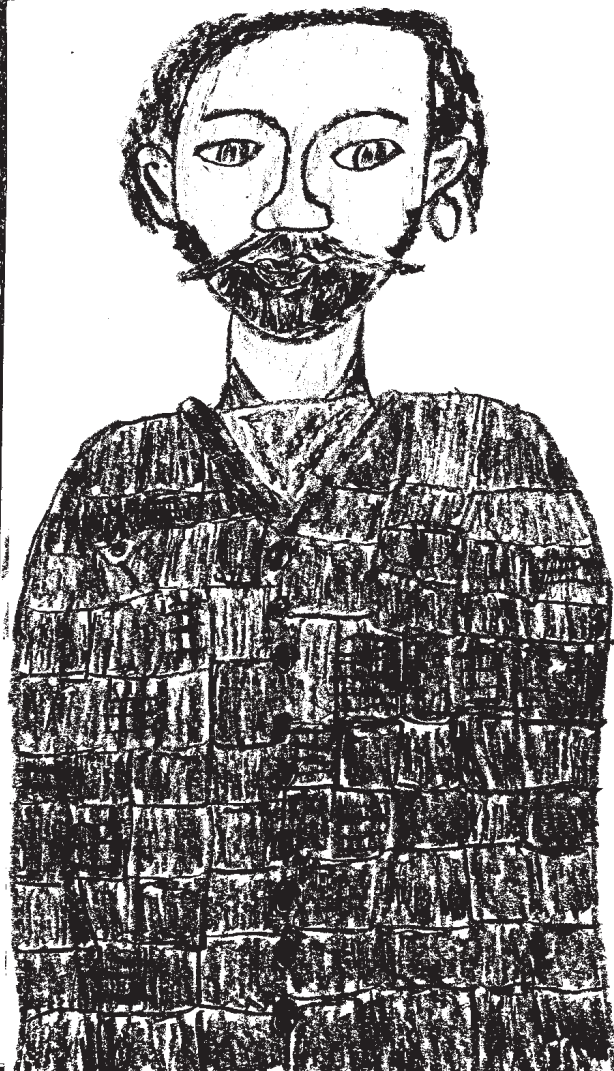
TS: Mně se pracuje skvěle. Já jsem přijela ve špatné náladě, ale trvalo to půl dne, a pak jsem se úplně nastrojovala.

A teď se mi líbí, že všechno tak prožíváme dohromady. Že nevytváříme žádné tlaky, ani nevím proč, to by mě snad ani nenapadlo. No, všechno se mi líbí...

— A co únava? Já jsem říkala Adéle, že když vidím tady sochat ty lidi, tak si říkám, ty holky musej brzo odpadnout. Sochat celý den, tlouct do kamene, to znamená takovou výdrž.

TS: No, uvidíme, pro mě je to velká výzva, já jsem zvyklá sportovat, takže to mi nevadí. Ale je to výzva. Jela jsem sem s tím, že jsem zvědavá, co vydržím. Teď jsem si dala záběr poslední dva dny, spíš ještě do toho to vstávání a ponocování, a pak celý den člověk buší.

Ale já mám ráda takovéhle výzvy a fyzické výzvy mám ještě radši, takže mně to vlastně nedělá problém. A myslím si, že mi to nebude dělat problém do konce sympozia

Viktor Svatoš

— Prosvítání

Sochař, kreslíř a řezbář. Absolvent ateliéru kresby Jitky Svobodové na AVU v Praze. Vedlejší profesí stavitel jurt, kovář-nástrojář. Dále otec tří dětí, dudák, tramp, rybář a milovník piva.

— Před chvilkou jsi seděl před tím svým kamenem, řekni mi, nad čím jsi meditoval?

VS: Jenom jsem odpočíval a přemejšlel, jak to půjde dál. Člověk sice přijde s nějakým plánem, ale stejně pak přetváří podle materiálu a otevírá se mu to v průběhu práce. Já na něco přijdu, až když mám dláto, tužku a pak když se pracuje. Při práci se to tvoří samo. Ale sedět a čekat, že se vymyslí něco kvalitního, to ne.

— Takže jsi měl nějakou představu nebo sis to kreslil až tady? Anebo sis to začal představovat až tady na místě podle kamene?

VS: Ten kámen jsem si nevybral, v lomu byli ostatní a vybíralo se podle fotek. My jsme byli daleko. Takže teprve, když jsem ho viděl...

— A jak se ti jeví?

VS: Velmi zajímavě. Já jsem i v tý soše takový kreslíř, takže když nedělám figuru, tak tíhnu k reliéfu. Jsem kreslíř, takže teď si kreslím do šutru. Tvar toho kamene je taky jasnej. Kdyby bylo dost času, tak bych to bral z obou stran.

Jel jsem sem s určitou představou, která cestou bohužel nabyla nového významu. Já totiž pocházím z tohoto kraje a cestou jsme jeli přes Radíč. Zastavili jsme nad Jiříkovcem,

tam stával takovej strom, krásnej javor a já jsem se tam vždycky zastavoval. Babička tam kolem chodila do školy. Babiče je už pomalu sto.

— A stojí tam ještě ten strom?

VS: Právě, že tam nestojí. Zrovna na tom místě, kde jsem se vždycky zastavil a rozhlédl se po kraji a říkal si: Ježíš, tady je hezky, je křižovatka novejch betonovejch cest ke koridoru, stavěj tam nějakou obrovskou most, no prostě křižovatka.

— To je hodně smutný, když taková věc z dětství padne vniveč.

VS: To je jako s tou babičkou. Člověka spojujou nějakou kontinuitou jeho života místa nebo lidi a já jsem k těm místům tak nějak vázaný. Tereza se mi smála, že jsem to téměř obřešel, že mi tady porazili strom, když tady nemáme žádný barák, když sem nejezdíme. Říkám, ale je to můj kraj a tam na mne ta pomíjivost dechá, tak jako tíha toho času nebo těch proměn a tak jsem si říkal, že je tenhle kámen je taky takovej strom...

— Tak to možná vytvoříš obraz svého stromu dětství, kterej zůstane v týhle zahradě.

VS: Nešel jsem do toho s tím nápadem, ale pak se mi tam ta myšlenka protlačila, aniž by se nějak dramaticky změnila forma...

— To je dobrý nápad. Co jsi naposledy dělal za sochu?

VS: Byla to figura. Socha vzkříšeného Ježíše Krista. Má to přijít na Ondřejník v Beskydech.

— A co to je? Kopec, poutní místo?

VS: Hora. Přišel zákazník s farářem, že chtějí na vrchol Ondřejníku kříž a že by tam chtěli Krista a já říkám, vzkříšeného, doufám, to dělám nejradši. A oni, jo. Jestli se to dá odlít ze železa. Zákazník byl movitej chlapík, ale bál se, že mu to ukradnou, že z bronzu je to nemyslitelné a o hliník se taky bál. Nakonec si řekli, že je to takovej ocelářskej kraj,

Ostravsko, Frýdlantsko a že tam bude sedět železo. Tak já jsem to ještě neviděl, to je zajímavý.

— Ten odlitek?

VS: Když jsme odjížděli sem, tak probíhalo odlévání. Vlastně jsem neviděl, jak ta socha vypadá. Viděl jsem jen sádrový originál a teď si s tím hrajou ve slévárně. Předtím jsem taky dělal do Vlašimi Jana Očka, bronzovýho. Vyhrál jsem soutěž.

— Mně přijde to téma vzkříšeného Krista zajímavý, hodně hluboký. Tenhle výjev je v krajině málokdy vidět. To spíš na hřbitovech nebo v kostelích. Nepamatuju si, že bych někdy viděla vzkříšeného Krista někde na kopci.

VS: To je pravda.

— A máš to spojený s vírou?

VS: No jasně. Taky se ten zákazník bál. Z pohledu katolíka bych byl asi nepřijatelný heretik. Nedá se říct, že beru ze všeho, co se mi líbí, ale spíš mi to nějak zapadá.

— Ptala jsem se, jestli když ti zadají nějaká taková témata. máš k tomu hodně daleko nebo hodně blízko?

VS: Hodně blízko. Chodí to za mnou samo, to je nejlepší, že já to nějak nehledám. A někdo přijde, a přitom nejsem vůbec známej a někdo si mě najde. Sem tam, když to vypadá, že není žádná práce, tak vždycky někdo přijde.

— A co tě vlastně baví víc? Říkals, že děláte jurty. Ty nebo sochy?

VS: Já tím odpočívám, jurty jsou takovej vedlejšák.

— Hele, teď tady sedíme pod Bílkem, Jak čas vrývá vrásky a vedle na druhý straně je Jak čas pádí a která z těch plastik se ti víc líbí?

VS: Právě je to tahle (Jak čas vrývá vrásky), kompozičně. Je to takové vzepjaté.

— A ta druhá, to tady někdo říkal, že se mu zdá příliš chaotická, že to tam není nějak upevněný.

VS: Ale možná to je právě ten čas. Obraz času. Chaotičnost v chaosu. A v chaosu není dobře. Když se moc soustředíš na plynutí času, přitom klid je v přítomnosti. Mezi jednou a druhou myšlenkou je taky díra. Jinak by se člověk zbláznil.

— Když se vrátím k tomu stromu, tak ten nějak roste a hledá odolnost vůči vlivům zvenku. Člověk taky hledá různějma způsobama, jak najít odolnost vůči proměnám kolem něj. A v dnešní době je těch proměn strašně moc. Některý jsou dost negativní. Kde bereš odolnost?

VS: Vůbec bych se neodvážil se označit za odolnýho.

Rozhodně mi pomáhá, že nežiju ve městě. Jsem narozenej Pražák, ale je mi jasný, že když přijedu do města, tak bych se nedokázal vrátit. Že by to na mne zanechalo nějaký negativní vlivy. Takže v první řadě vyhledávám takový místa, kde to plynutí času není tak zřetelný. On už se ani člověk na to roční období nemůže spolehnout. A to si pamatuju, když jsem byl malej, jak tady v Radíči bylo minus třicet čtyry stupňů Celsia.

— To bejvávalo na Český Sibiři.

VS: Strejc pětaosmdesát a prohazoval takový závěje sněhu po dvorku. Odolnost, no. Člověk se cejtí ukotvenej při práci a vůbec nejlepší je ten proces. Samozřejmě, že se o tu práci nějak opírá a pak i ty materiály člověka uzemňujou, uklidňujou... Dělat se dřevem, s kamenem, to prostě člověku hodně dává. Nesmíš spěchat

— Přijde mi dobrý, jak na těch obou komunitách, ta komunita, co tady žije ve Ville, tak ta vaše sochařská, že každý den něco vytvářejí. Že práce má tu svou hodnotu a že se ví, že za sebou něco zanechávají. Co ty?

VS: Já jsem tu úplně spokojenej, připadám si jako na nějakým místě, kam nedosahuje zákon. Ne, že bych se před ním potřeboval schovávat, ale takovej ten běžnej řád věcí je tu jasnější. A včera jsme se o tom bavili, že jsem tady od těch klientů nedostal takovou tu blbou nenáviděnou otázku: Co to bude, až to bude? Že spíš přijdou a řeknou: to vypadá jako

tohle anebo by to mohlo být tohle. Teď takhle uvažují a ne takovým tím tupým: to je slepice? je to vůbec dobrý?

— To je vtipný, že vzbuzujete jiný otázky než čekáš.

VS: Ale opravdu se cejtím být v chráněném prostoru, jak to tady čteš na ceduli: Chráněné byty, chráněná dílna. Jako bych věděl, že za mnou nepřijde žádný úředník nebo i když mi teď volají lidé nebo zákazníci něco píšou na mobil, je mi to krajně nepříjemný. S odporem jsem to dneska vypnul, že nějak nechci vybíhat myšlenkami z tohoto prostoru, od své práce. Kde jinde by měl mít člověk klid.

— Dík za rozhovor.

Děkujeme za podporu
Nadaci Petry a Petra Petrlíkových,
že darovali velkou finanční částku
Firmě Kámen Ostroměř — lom Podhorní Újezd
za slevu při nákupu kamene
Firmě Autodoprava Jaroslav Kment
za dopravu kamene z lomu
Kamenictví Luboš Musil a jeho zaměstnanec,
opravující ještěrku, co zapůjčili
ochotným dárcům z crowdfundingu Hithit
Evě a Mirkovi Klíčovým,
za jejich rozmanitou podporu při přípravách
obyvatelům Villy Vallily a jejich asistentům
za trpělivost, sounáležitost a dobré jídlo
divadlu B v Červeném Újezdě, které zapůjčilo stany
Šimoně a Danovi Vepřkovým,
že hlídali dětítem, co hlídali děti sochařů
sboru Žas, který sochaře podporoval svým zpěvem
Jurajovi Horváthovi, který graficky připravil katalog
Tereze Horváthové za úpravu textu
Báře Nývltové a Elišce Dlabové za přepis hovorů
a všem, co fandí umění

